

Czesław Świniarski

"Studia Warmińskie", T. IV, 1967 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 12/1-2, 365-368

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Studenti winni się opierać o zasady jezuickie i kierować się ich metodami: „*Studiosos porro dum in Collegio dicto versantur, secundum Regulas Communes Societatis Jesu in vita et moribus dirigi volo*”.

Przełożęństwo swej fundacji Gorecki złożył na ręce Leśnicy: „*Huic Collegio Parochum et Clerum Ecclesiae Lesnicen. Una cum oppidi Magistratu praeficio*”. W myśl zapisu Goreckiego Teolog i Medyk miał otrzymywać rocznie po 60 florenów polskich, a student po 30. „*Membra Collegii*” winni odprawiać dwie Msze święte „*cum cantu*”, mianowicie jedną o Trójcy przenaјświętszej, drugą za zmarłych i w roku jedno anniversarium „*pro expiatione peccatorum meorum*” i za jego rodzinę. Nastąpiły w testamencie też inne polecenia. Podpisał „*Georgius Gorecki Claromontanus, in Monte Gallea, Comes Palac. Caesar. Regisque Medicus*”.

Bp Wincenty Urban

**STUDIA WARMIŃSKIE, t. IV, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne.
Olsztyn 1967, s. 570 + 10 ilustracji**

Na początku tomu wydawnictwo umieszcza wizerunek Matki Boskiej z Gietrzwałdu uroczyste koronowany w 1967 r. dla uczczenia 90 rocznicy Jej objawień. Tom ten ukazuje się w 400 rocznicę powstania „*Hosianum*”.

Rozprawy

Ks. bp Jan Obląk, „*Sprawa inwentarza biskupstwa warmińskiego po przejściu Ignacego Krasickiego do Gniezna*”, ss. 5—33. Autor przytacza szczegółowe informacje odnośnie stanu inwentarza biskupstwa warmińskiego za rządów Ignacego Krasickiego. Na uwagę zasługuje biblioteka biskupa zajmująca nie najpośledniejsze miejsce w tym inwentarzu, zawierająca w większości druki z zakresu prawa cywilnego i kościelnego. Podane są wykazy 87 druków biblioteki biskupiej. Znajdowały się w niej oprawione rękopisy archiwalne. Autor zestawil osobno rękopisy zidentyfikowane, które przetrwały do naszych czasów, oraz niezidentyfikowane i zaginione. Wyszczególnione też zostały pozycje biblioteki podręcznej złożonej prawie wyłącznie z książek prawniczych.

Ks. Alojzy Szorc, „*Z działalności kościelnej biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego na Warmii (1698—1711)*”, ss. 35—82. W pracy tej podana jest ogólna charakterystyka biskupstwa warmińskiego w początkach XVIII w., koleje losów biskupa Załuskiego podczas jego rządów na Warmii w trudnych warunkach wojennych i okresie uwięzienia, jego czynności pontyfikalne, listy do diecezji i rozporządzenia. Dalej omawia Autor sufraganów biskupa i obsadzanie stanowisk kościelnych, w tym osobno kanonii w kapitule kolegiackiej oraz parafii, wizytacje Załuskiego, jego dekrety powizytacyjne i ich realizację.

Ks. Władysław Turek, „*Rola duszpasterza w przygotowaniu do sakramentu małżeństwa wiejskiej młodzieży pozaszkolnej* (na przykładzie wybranych parafii diecezji warmińskiej) ss. 83—131. W pracy tej z dziedziny pedagogiki duszpasterskiej przedstawiona jest w oparciu o badania środowiskowe przy pomocy ankiety charakterystyka młodzieży pozaszkolnej na Warmii, jej postawa religijno-moralna, poglądy na małżeństwo. Autor zajmuje się poszukiwaniem metod działalności duszpasterskiej w zakresie przygotowania do sakramentu małżeństwa i stanem duszpasterskich potrzeb młodzieży. Postuluje on w związku z kanonem 1020 §§ 1 i 2 obowiązkowy udział w dwuletniej katechezie przygotowującej do Sakramentu Małżeństwa po myśli kanonu 1033.

Ks. Edward Michoń, „*Symbolika kluczy w Apokalipsie*”, ss. 133—159. I. Klucz śmierci i otchłani, II. Klucz Dawida, III. Klucz studni przepaści, IV. Klucz przepaści.

Ks. Józef Myśków, „*Przedmiot materialny apologetyki naukowej wobec historyczno-morfologicznych badań R. Bultmanna i jego szkoły*”, ss. 161—286. W nawiązaniu do poprzednich artykułów o naukowej apologetyce stosowanej, Autor omawia: I. Charakter historyczny źródeł o życiu Jezusa Chrystusa w ujęciu Rudolfa Bultmanna i jego szkoły, II. Mit, demityzację i egzystencjalną interpretację, III. Interpretację egzystencjalną kerygmatu chrześcijańskiego.

Ks. Julian Wojtkowski, „*Studia Pomoraniae Assumptionistica*”, ss. 287—361. Jest to dalszy ciąg dwóch poprzednich artykułów, które ukazały się w „*Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych*” XII, 2 (1965) i XIII, 2 (1966). Rozdz. III. Wniebowzięcie Matki Bożej w zbiorach kazań z biblioteki średniowiecznego klasztoru Franciszkanów w Gdańsku, Rozdz. IV. Wniebowzięcie Matki Bożej w świetle dzieł kaznodziejskich ze średniowiecznych księgozbiorów kościelnych w Gdańsku i Kamieniu Pomorskim, Rozdz. V. Wiara we wniebowzięcie Matki Bożej na terenie diecezji pomorskich w świetle średniowiecznych ksiąg liturgicznych.

Ks. Jerzy Podolecki, „*Szafarz sakramentu chrztu w starożytności chrześcijańskiej*”, ss. 363—397. Na podstawie wypowiedzi papieży, postanowień soborów i synodów, oraz Ojców Kościoła i uczonych, Autor opisuje proces tworzenia się norm prawnych określających szafarza sakramentu chrztu w starożytności chrześcijańskiej jako pierwszym etapem ewolucyjnego rozwoju. Autor konkluduje, że w tym okresie szafarzem zwyczajnym chrztu był tylko biskup. Kapłan udzielał tego sakramentu jedynie na podstawie zezwolenia biskupa w uzasadnionym wypadku. Diakon natomiast mógł być szafarzem nadzwyczajnym do uroczystego chrzczenia za zezwoleniem przełożonych dla ważnych przyczyn, względnie bez zezwolenia w wypadku ostatecznej konieczności. Z osób świeckich do udzielania chrztu prywatnego dopuszczono w tym czasie mężczyzn. W stosunku do kobiet zachowywano dużą rezerwę, czego wyrazem są ustawowe zakazy udzielania przez nie chrztu. Wiele było dyskusji i sporów wokół sprawy szafarstwa chrztu przez akatolików. Kościół rzymski bronił ważności chrztu przez nich udzielanego, byle tylko był udzielany w Imię Trójcy św.

Ks. Tadeusz Pawluk, „*Odnowa Mszy św. w świetle soborowej reformy liturgicznej*”, ss. 399—446. Celem tej pracy jest ukazanie i w miarę możliwości uzasadnienie dokonywującej się obecnie odnowy Mszy św. W 1-ym rozdziale dla łatwiejszego osiągnięcia celu Autor ukazuje zarys historyczny rozwoju rzymskiej Mszy św. jako tło zagadnienia. W 2-gim jest mowa o odnowie Mszy św. w okresie przedsoborowym za Piusa XII poprzez jego encykliki „*Mystici Corporis*” i „*Mediator Dei*”, oraz dekrety o uproszczeniu rubryk, odnowie Liturgii Wielkiego Tygodnia, jako też złagodzeniu dyscypliny dotyczącej postu eucharystycznego. Za Jana XXIII w Motu proprio „*Rubricarum instructum*” zatwierdzonego nowy Kodeks Rubryk stanowi dalszy krok naprzód w reformie mszalne. Rozdz. 3-ci poświęcony jest odnowie soborowej Mszy św. Konstytucja Soboru Watykańskiego II „*Sacrosanctum Concilium*” nakreśliła ogólne ramy odnowy, która ma przybliżyć właściwe znaczenie i wzajemny związek poszczególnych części Mszy św. dla pobożniejszego i czynniejszego udziału wiernych. Dlatego zachodzi potrzeba uproszczenia obrzędów usuwając powtórzenia i dodatki narosłe z czasem bez większej korzyści, przywracając zagubione w ciągu wieków elementy pożyteczne i konieczne zgodne z Tradycją Ojców Kościoła. Sobór nakazuje przy tym w większej mierze korzystać z Pisma św., wprowadzić homilie w niedziele i święta nakazane, przywrócić modlitwę powszechną, oraz stosowanie języka narodowego w odpowiednim zakresie. Dokumenty wykonawcze konstytucji o Liturgii św. jak Instrukcja „*Inter Oecumenici*” z 26 IX 1964, które uzupełnieniem jest nowy „*Ordo Missae*” i „*Ritus servandus in celebratione Missae*” z 14 XII 1964, oraz Instrukcja „*Tres abhinc annos*” z 4 V 1967 wydane przez Kongregację Obrzędów, szczegółowo omówione przez Autora, zapoczątkowały odnowę nadając właściwe znaczenie liturgii słowa w pierwszej części Mszy św. i upraszczając czynności przy Ofierze Mszy św. W rozdz. 4-tym Autor omawia dalsze kierunki odnowy Mszy św. dotąd fragmentarycznej i tymczasowej. Prace nad nią prowadzi Rada Liturgiczna w myśl wytycznych zwłaszcza art. 21 i 50 Konstytucji o Liturgii, o której działalności informuje biuletyn „*Notitiae*”. Dla całościowego opracowania zagadnienia Autor przytacza Instrukcję św. Kongregacji Sakramentów „*Eucharisticum Mysterium*” z 25 V 1967, która ukazała się w czasie druku artykułu.

Ks. Mikołaj Lohr, „*Zagadnienia logiczne w pismach Kasjodora*”, ss. 447—525. I. Definicje i podział filozofii. Objąsnienie Izagogii, II. Objąsnienie Perihermencias, III. Objąsnienie Kategorii, IV. Sylogistyka i formy dowodzenia stosowane w retoryce, V. Definicje, VI. Objąsnienie Topik.

Ks. Piotr Poręba, „*Działalność Ks. Walentego Gadowskiego na polu wychowania*”, ss. 477—525. I. Krytyk pedagogiczny, II. Redaktor, III. Autor podręczników, IV. Organizator ruchu katechetycznego, V. Duszpasterz szkolny, VI. Ponier wychowawczej turystyki, VII. Wychowująca osobowość.

Materialy

Ks. Julian Wojtkowski, „*Sprawy warmińskie i krzyżackie we wrocławskim egzemplarzu piętnastowiecznego wydania listów kardynalskich Eneasza Sylwiusza Piccolominiego*”, ss. 527—552. Wartość źródłowa inkunabułu dotyczy trzech momentów historii Polski północnej: starania Eneasza Sylwiusza Piccolominiego o biskupstwo warmińskie w 1457 r., zabiegów prymasa Jana Łaskiego o zatwierdzenie układu piotrkowskiego w sprawie obsadzania biskupstwa warmińskiego w 1513 r., i misji dyplomatycznej Hieronima Łaskiego w czasie wojny polsko-krzyżackiej w 1520 r. Studium zawiera ilustracje i teksty źródłowe 6 dokumentów.

Ks. Mikołaj Kamiński, „*List Bernarda Wapowskiego do Jana Dantyszka*”, s. 553—554.

Ks. Alojzy Szorc, „*Articuli Iurati Andreae Christostomi Episcopi Varmiensis*”, ss. 555—558.

W dziale *recenzji* Ks. Marian Borzykowski omawia dwie książki o wczesnym humanizmie i przewrocie kopernikańskim, oraz nowe czasopismo „*Studia Prilosophiae Christianae*”, ss. 557—568.

Ks. Czesław Swiniarski

Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w roku akademickim 1967/1968

Wydział Prawa Kanonicznego ATK w Warszawie zorganizował w roku akademickim 1967/68 osiem posiedzeń naukowych z referatami pracowników naukowych Wydziału i zaproszonych prelegentów. Posiedzenia odbywały się co miesiąc i wygłoszono na nich następujące referaty:

1. Ks. prof. dr Marian Myrcha, Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, omówił dnia 19 października 1967 r. działalność naukową i dydaktyczną profesora ATK, Ks. dra Stefana Biskupskiego, oraz Ks. dra Kazimierza Karłowskiego, w związku z przypadającą na rok 1967 pięćdziesiątą rocznicą ich święceń kapłańskich.

Prelegent podkreślił wysokie walory naukowe prac Ks. prof. dra St. Biskupskiego, tak z dziedziny historii prawa kościelnego, jak materialnego i formalnego prawa małżeńskiego. Prace te, zyskały wielkie uznanie w polskiej i światowej opinii kanonistów.

Wysoką ocenę zyskała również działalność długoletniego Oficjała Metropolitalnego Sądu Duchownego w Poznaniu, Ks. dra Kazimierza Karłowskiego, naszego naszego Czytelnikom z rubryki *Z praktyki sądowej*.

2. O. doc. dr Joachim R. Bar, *Czy śmierć Sługi Bożego O. Maksymiliana Kolbe jest męczeństwem? Cz. I.*

W dyskusji nad referatem, wygłoszonym również dnia 19 października 1967 r. zabrali głos: Ks. dr M. Wyszynski, Ks. prof. dr M. Myrcha, Ks. dr J. Zubka,